

Jesus og kultur i Café Luther

I LM ønsker vi, at stadig flere mennesker må møde Jesus. Derfor har Landsstyrelsen valgt at gøre 2018 til et bønnens år om vækkelse, hvor vi står sammen om at bede for vores land. Bed om, at flere danskere må lære Gud at kende.

Café Luther holder til i LM's missionshus i Nansengade 94. Her mødes mennesker i alle aldre torsdag eftermiddag og aften og snakker, drikker kaffe, læser dagens avis og spiller spil. Om eftermiddagen er der særligt fokus på nydanskere. 1-2 gange om måneden er der gudstjeneste, og 4-6 gange om året er der spændende kulturarrangementer.

- Tak for den flok mennesker, der trofast kommer i Cafe Luther
- Bed om, at de må trives i caféen og opleve sig godt modtaget
- Bed om, at vidnesbyrdet om Jesus må nå ind i deres hjerter

LM Bornholm ansætter frimenighedspræst

Peter Techow er fra 1. oktober ansat som forkynder i LM's østligste afdeling

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Fra 1. oktober har LM Bornholm ansat Peter Techow som forkynder. Den 44-årige prædikant er i dag ansat som præst i frimenigheden Bornholmerkirken, der indtil udgangen af 2017 var tilknyttet LM.

Som forkynder kommer Peter Techow til at dække en bred række af opgaver lige fra arbejde med børn og evangelisation til afdelingssekretærfunktioner og ledelsesopgaver i frimenigheden Kirken på Klippen.

Der arbejdes på at gøre stillingen til en fuldtidsstilling, der kan inkludere undervisning og forkyndelse på landsplan. Dette afhænger dog dels af Landssty-

relsen og af afdelingens økonomi.

Stillingen er ikke en opnormering for afdelingen, da den nuværende børnekon-sulent Jørn Bech fratræder sin stilling efter eget ønske. Han fortsætter som afdelingsformand indtil afslutningen af sin nuværende valgperiode i foråret 2019.

Samtidig reduceres afdelingssekretær Hakon Christensens stilling fra 60 procent til 40 procent. Hakon Christensens øvrige stilling som præst i Hillerød frimenighed opnormeres samtidig.

Peter Techow stod for en del af forkyndelsen på LM's Landsmøde i 2016.

FOTO: DANIEL KRISTIANSEN

Nyt center skal udruste forkyndere og ledere

DBI ønsker med nyt tiltag at formidle teologisk viden ind i aktuelle problemstillinger

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Med et nyt *Center for Teologi i Praksis* vil Dansk Bibel-Institut tilbyde kurser, vejledning og coaching til ikke-teologer rundt om i Danmark.

"Teologien er til for menighedernes skyld. Den skal omsættes til sjælesorg, diakoni, ledelse og alt det, folk sidder med fingrene i til daglig," sagde rektor Børge Haahr Andersen om baggrunden for centerets åbning 4. april.

Udrustning til ledere
Under ledelse af professor

I Gammel Testamente Jens Bruun Kofoed og ph.d.-studerende Michael Agerbo Mørch skal det nye center pejle efter at tilbyde det, de kristne fællesskaber efterspørger.

Et af de første kurser er et akkrediteret kursus, der kombinerer undervisning og coaching i den konkrete opgave, kursisten sidder med i menigheden. Et andet kursus er en temadag i Silkeborg om kønsidentitet og transkønnethed i samarbejdet med Agape.

"Jeg har ofte talt med folk, der har været glade for, at jeg og andre kunne pege på

linjer og dybder i Bibelen. Det tager tid at finde disse linjer, og vi vil gerne give dem videre for at udruste prædikanter og ledere," sagde Jens Bruun Kofoed.

Hjælp til opgaven

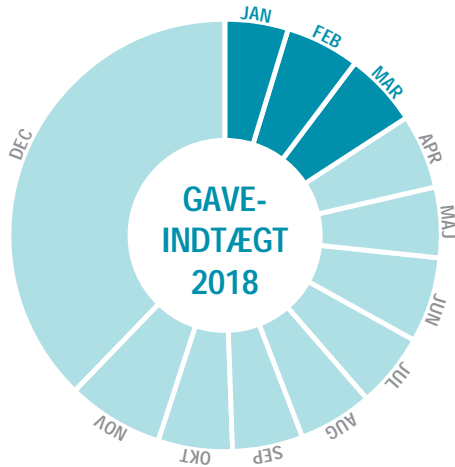
Omkring 40 personer var mødt op til indvielsen. Her var der mulighed for at diskutere centerets fremtid og lytte til et foredrag af Jens Bruun Kofoed om bibellæsning, der fører til ny erkendelse og nyt liv, og et foredrag af Michael Agerbo Mørch om strømninger i tiden, der er en udfordring og en fordel for menigheder.

En stor del af de fremmødte var ansatte og studerende på DBI, men også en række folk, der ikke har deres hverdag på den københavnske uddannelsesinstitution. En af dem var læge Ruben Lorentsen, der er prøvekaldet prædikant i LM i København.

"Jeg kan godt se behovet for oplæring af yngre forkyndere og ledere i frimenigheder. Mange gange får vi opgaver i forhåbning om, at vi kan løse dem, og så må vi selv finde ud af hvordan. Her vil DBI gerne bidrage med undervisning, så man ikke skal opfinde den dybe tallerken i hver eneste opgave."

LARS B. LARSEN ►► Vi vil gerne støtte forældre til at opdrage deres børn til at møde samfundet som kristne

Vi er nu godt i gang med et nyt gaveår. Efter første kvartal må vi med glæde konstatere, at LM's givere er stabile og solide. Vi har i årets første tre måneder fået næsten på beløbet samme gave som året før. Tak for indkomne 2.573.000 kroner (3.007 kroner mere end i 2017).

Hvis den stabilitet og det giversind fortsætter, har vi endda større grund til taknemmelighed. Alt sammen til glæde for arbejdet med at udbrede alle tiders budskab. Tak for det.

Johnny Lindgreen, resursechef

Ændret dato i avisen

PostNord har i dette forår omlagt deres omdeling af *Tro & Mission* og øvrige lignende forsendelser. Visse af avisens abonnenter har derfor oplevet, at de modtager avisen fire-fem dage senere end tidligere.

Som et led i omlægningen kan PostNord nu ikke længere garantere, at avisen er fremme hos modtagerne før tidligst seks arbejdsdage efter, vi fra redaktionens side har sendt avisen i trykken. Der er dog også abonnenter, der får avisen tidligere på ugen, end de gjorde før omlægningen.

Derfor har redaktionen fra dette nummer udskiftet datoen, der står øverst på hver side i avisen. Hvor det tidligere var førstkommande fredag efter trykkesdato og den sidste dag, modtagerne kunne forvente avisen, der stod angivet, er det nu i stedet trykkesdatoen.

Den nye dato gør det således også lettere for læseren at se, hvornår indholdet er blevet til. *n/m*

LMU-konsulent stopper

Efter to år som ungdomskonsulent i Sønderjylland/Fyn fratræder Kristoffer Larsen efter sommerferien.

"Tak Kristoffer, for din kærlige, bestemte, varme og kontante måde hele tiden at pege på det, der er det væsentligste, nemlig Jesus, så vi stoler på Guds løfter!" siger landsleder Lars B. Larsen.

"Kristoffer har i høj grad sat fokus på de voksne LM'eres åndelige ansvar for de unge LMU'ere.

Kristoffer Larsen er uddannet landmand, og det er det erhverv, han vender tilbage til, når han stopper som LMU-konsulent. *kl*

Samfundet har brug for kristne

Hjælp til forældre til at opdrage børn til at leve som kristne

AF KAJA LAUTERBACH

Enhver tro kan være lige god som en anden, og enhver etisk og moralsk tanke er til diskussion. Det er holdningen i det danske samfund i dag, forklarer Lars B. Larsen, der er landsleder i LMBU.

"Det er også det samfund, børn af kristne forældre vokser op i. Helt fra børnene går i børnehave møder de mennesker, der har et helt andet verdensbillede og nogle værdier, der i høj grad er i modsætning til de kristne værdier," siger han.

Han peger på, at kristen tro hverken kan eller skal leves i isolation. Man kan ikke

leve som discipel i en enklave, for det er nemlig et liv sammen med ens næste

"Derfor vil vi gerne hjælpe forældre til at sige, at det er det samfund, vi lever i, og så støtte dem i at opdrage deres børn til at møde samfundet som kristne," siger han.

Rank ryggen

"Vi" er en gruppe, der består af LMBU, Kristent Pædagogisk Institut (KPI), Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler og Børne- og Ungdoms Oase, der er gået sammen om at udarbejde en række redskaber, der skal udruste forældre til at opdrage deres børn til at have en positiv-kritisk tilgang til verden.

Til det formål stiller de forskellige ting til rådighed for kristne fællesskaber, så ledelserne kan tage ansvar og hjælpe børnefamilier. Der ligger allerede en række artikler på KPI's hjemmeside, et studiehefte er lige på trapperne, det er muligt

at bestille en til at komme og holde foredrag og ikke mindst inviterer de til en inspirations- og værkstedsdag den 23. maj for lønnede og ulønnede medarbejdere i kirkeligt børne- og familiearbejde.

"At være kristen er et liv, der udfolder sig i kulturen. Nogle tænker måske, at det er farligt for os som kristne at møde samfundet, men det er godt for samfundet at møde kristne og de kristne værdier. Samfundet har brug for det," siger Lars B. Larsen.

"Vi skal ranke ryggen, for vi har noget godt at bidrage med. Gud er sandheden, og derfor er det sandheden, vi kommer med."

ESSENS ►

Vær nær ved næsten

AF HENRIK P. JENSEN
LANDSFORMAND
HPJ@HOTMAIL.DK

I weekenden før påske var min kone og jeg af sted for at fejre 30 års ægteskab. Vi tog til Ærø og som gode turister havde vi planlagt at skulle se på seværdighederne, men Ærø var lukket – det vil sige alle seværdighederne. Der var noget befriende over bare at kunne være der og være til stede – lagt tage naturen, høre havets lyde, se fuglene flyve hen over vand og land, og så videre. Vi gik mange ture, be-

søgte nogle af øens kirker, en bibelsk have, men også kirkerulnen Skt. Albert midt i et forsvarsanlæg, hvor der før havde været et helt lille samfund. Men nu var alt forsvundet. *Man husker hverken den vise eller tåben, for inden længe vil alt være glemt* (Præd 2,16). Det gav anledning til refleksion, samtale og samvær – det var godt for os.

Kalendertyranni og klokkestreng – mange af os er bundet til det, og alligevel er der en natur omkring os, som bare er der og altid har været der. Havet er stadig stort omkring Ærø og skvulper stadig ind på kysten. Der er meget af vores liv, som dybest set kun foregår inde i hovedet på os og i alle de forestillinger, vi kan have om det ene og det andet.

Snart er vi glemt og forsvundet igen. Hvad efterlader vi os? Vi efterlader os de mennesker, som vi var tæt på, og det, vi gav videre til dem – ikke jord, bygninger og materielle værdier, for alt det forgår. Der er ingen spor af de mennesker, der boede omkring Skt. Albert på Ærø, ud over knogler fundet i grave på stedet. Hvor meget de fik givet videre, ved jeg ikke, men jeg gætter på, at nogle af beboerne i dag er hos Jesus. Kristendommen levede videre på øen igennem generationer – nok ikke altid teologisk korrekt, men trods det blev nogle nok frelst.

Midt i vores travlhed er det så vigtigt, at vi får taget os tid til at være sammen med Jesus og lader hans ord fylde vores sind og sætte sit præg på vores prioriteringer.

Hvil ud hos Jesus. Forsøg ikke stilheden og refleksionen sammen med ham og ved hans Ånd. Der er alt for mange travle kristne i LM. De har travlt med livet, ambitionerne for hjem, familie, job, og ikke mindst selviskesnættelsen – midt i det lyder det: *Bliv da ikke hovmodig, så du glemmer Herren din Gud* (5 Mos 8,14).

Kristendommens fremtid ligger i nærvær her og nu med Kristus og nærvær her og nu med næsten. Det er ikke de store strategier, kampagner og overblik, der tæller. Det betyder intet, at mennesker glemmer mig (Es 49,15), bare jeg er husket af Jesus, og jeg får ham givet videre. Vi skal være gode til at lade Jesus give os hvilen, fremfor at vi selv forsøger at skabe den (Matt 11,28-29).

tro & mission

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
T 48 20 76 60
E dlm@dlm.dk
W www.dlm.dk
Ekspedition: Man-fre 10-15
(onsdag dog 11.15-15)

Tryk Skive Folkeblad
Oplag 3.600.
ISSN 1601-975X
Tro & Mission (online)
ISSN 2446-4147

Kode til netudgave

182v for 2. kvartal 2018
181a for 1. kvartal 2018

Bibeltitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Redaktion

T 48 20 76 80
E tm@dlm.dk
Nicklas Lautrup-Meiner, ansv. red.
E nlm@dlm.dk
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Ole Solgaard, journalist
Ideeer og artikelforslag modtages gerne.
Avisens indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.

Abonnement

Danmark: 410 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 190 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grønland): 510 kr. pr. år.
Netabonnement: 190 kr. pr. år (unge under 30 år: 100 kr. pr. år)
Alle beløb + 30 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

Annoncer

Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 17. april 2018.
Grundpris: Kr. 10,00 pr. spalte/line/limeter
Smaaannoncer kun for private: 130 kroner for de første 25 ord (inkl. overskrift).
Derefter 6,50 kroner pr. ord.
Max. 50 ord i alt.

Støt LM

Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dlm.dk/stoet.

SØREN SKOVGAARD SØRENSEN ►► At der er få kaldede prædikanter under 35, kan afsløre, at vi ikke tør stole på Guds udrustning, men lægger større vægt på livserfaring

Forståelse af nådegaver og kald kan stå i vejen for unge potentielle forkyndere

Det vigtigste er ikke alder, men iver for evangeliet, fastslår afdelingsformand, der dog efterspørger, at alle aldersgrupper er repræsenteret på LM's talerstole

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Kun tre af LM's 162 kaldede prædikanter er under 35 år. Det kan være et vidnesbyrd om, at LM ikke tør stole på Guds udrustning, men lægger større vægt på livserfaring, frygter generalsekretær Søren Skovgaard Sørensen.

Baggrunden kan også være, at afdelingsstyrelsen skal blive bedre til at få øje på potentielle unge prædikanter tidligere, mener Martin Jepsen, der er formand i Sønderjylland-Fyns afdeling. Han håber også, at de ældre prædikanter vil gå foran med nye måder at inddrage tilhørerne på, som kan skabe frimodighed hos unge potentielle prædikanter, så de tør tage kaldet på sig.

Optaget af evangeliet

Det vakte opsigt på dette års Lærerådsmøde den 16.-17. marts, at *Tro & Mission* havde skrevet, at der kun er tre kaldede prædikanter under 35 år. Her mødtes blandt andet formændene for de syv afdelinger, som står med ansvaret for at kalde prædikanter, og der var udbredt enighed om, at der er behov for flere unge på LM's talerstole.

"Prædikanterne må afspejle menigheden, og LM består ikke kun af mænd over 45 år," forklarer Martin Jepsen om baggrunden for, at han ønsker sig flere yngre prædikanter. Han tilføjer, at det afgørende er, at Guds nåde er omdrejningspunktet i prædikantens forkyndelse. Her spiller livserfaring, uddannelse og talegaver kun en sekundær rolle, slår han fast.

Selv oplever den 53-årige afdelingsformand, at han kommer til at bedømme prædikanter, der er yngre end ham selv ud fra modenhed og dybde i forkyndelsen.

"Men det vigtigste må være, om den unge prædikant er optaget af evangeliet. Så må erfaring, moden-

Afdelingsstyrelserne skal blive bedre til at få øje på potentielle prædikanter tidligere, siger afdelingsformand Martin Jepsen.

hed og dybde i forkyndelsen komme senere. Vi må ikke stille samme krav til den unge prædikant, som til ham på 60 år," siger han og tilføjer, at han har oplevet, at de yngre tilhørere ofte får mere ud af den yngre prædikant. Det er en væsentlig grund for ham til at ønske sig flere yngre prædikanter.

Plads til alle nådegaver

Generalsekretær Søren Skovgaard Sørensen vil gerne slå fast, at man ikke som ældre forkynder må sidde med følelsen af, at man ikke kan bruges længere.

"Det handler slet og ret om at få alle aldre repræsenteret," siger han og frygter et LM på sigt, hvor der mangler en generation.

"At der er få kaldede prædikanter under 35, kan afsløre, at vi ikke tør stole på Guds udrustning, men lægger vægt på at være trygge," tror han og slår fast, at Bibelen ikke opererer sådan med kaldelse.

Han tror dog også, forkynderopgaven i LM har udviklet sig til primært at passe til mænd, der har nådegave til at være hyrder og lærere.

"Vi skal også have evangelister og folk med profetisk nådegave på prædikestolen. Det må vi ikke gå glip af, og det kan vi måske komme til, hvis vi siger, at de skal fungere som hyrder og lærere for at blive kaldet."

Han mener både, at LM som organisation skal være opmærksom på at få folk på talerstolen, der har evangelistens nådegave, og at kaldede prædikanter skal turde være evangelister, hvis det er deres nådegave. Der er nemlig ikke kun behov for personer med nådegaven til at være hyrde og lærer, slår han fast.

Ændre formerne lidt

At der kun er tre kaldede prædikanter under 35 dækker også over en virkelighed, hvor man i nogle afdelinger benytter forkyndere, der

ikke er kaldede. Det gælder dog kun i ganske lille grad i Sønderjylland-Fyns afdeling, forklarer Martin Jepsen. Her er det i højere grad et problem, at folk flytter væk for at studere. Han vil dog gerne, at afdelingen kan blive bedre til at prøvekalde unge prædikanter allerede, når de kommer hjem fra LMH.

Samtidig tror han, at det kan være godt at ændre lidt på formerne for at give især unge større frimodighed til forkyndelsen:

"Jeg har oplevet, at kredsen læser teksten, taler sammen i grupper, og først derefter får prædikanten ordet. Bagefter kan der være spørgsmål. Jeg tror også, de unge prædikanter vil føle sig trygge i det, for så er prædikanten i højere grad på niveau med tilhørerne."

"Jeg vil ikke væk fra prædikenen, for min egen erfaring er, at det er dér, Helligånden får noget at arbejde med. Men det kan være godt, at

man møder teksten inden prædikenen."

Han mener, det i høj grad er de erfarne prædikanter der skal gå foran med at lave om på formerne. Det har de yngre ikke nødvendigvis frimodigheden til.

Tal om kaldet

Skal der komme flere prædikanter, må de bedes frem, mener Søren Skovgaard Sørensen, der også mener, der skal være større frimodig-

"Det vigtigste må være, om den unge prædikant er optaget af evangeliet. Så må erfaring, modenhed og dybde i forkyndelsen komme senere," siger Martin Jepsen.

hed til at prøve nogle ting af og begå fejl.

"Det er vidnesbyrdet om Jesus, som sjælen lever af, og ikke den vellykkede tale. Samtidig skal vi naturligvis ikke kalde hvem som helst, og det er også godt, at der er en prøveperiode."

Samtidig mener han, at der er behov for at tale mere om det at få et kald.

"Vi skal ikke være bange for at tale tydeligt om at gå ind i et kald for mange år. Gud skal nok give evnerne, og vi kan opleve en stor velsignelse ved at gå ind under hans kaldelse," siger han og minder om LM's fjerde kerneværdi "nådegaver i funktion". I uddybningen af denne kerneværdi advares der blandt andet mod at stivne i strukturer og vaner og stole på menneskelige kræfter frem for Helligånden.

Prædikanter i LM

- Gennemsnitsalderen blandt LM's kaldede prædikanter er 59 år
- Det er LM's syv afdelingsstyrelser, der kalder prædikanter.
- Forud for den egentlige kaldelse går oftest en prøveperiode på to år.
- I nogle afdelinger bruger man også forkyndere fra afdelingen, der ikke er kaldet af afdelingsstyrelsen. Heriblandt nogle under 35 år.
- Ud over de tre prædikanter under 35 år er der 14 prædikanter under 45 år. Denne gruppe er således den næstmindste gruppe blandt prædikanterne.

MONICA KRONBORG ►► I perioder har vi været frustreret over, at der skulle gå fem år, inden vi skulle til Cambodja igen. Men vi kan godt se, at vi er klædt bedre på til opgaverne nu

Ring til LM's telefonandagt
74 52 66 44
Ny andagt hver dag

Sommerhus udlejes på Midtbornholm i skovområde. 2800 kr. pr. uge i skoleferien, ellers 2000 kr. 6-8 sovepladser. Mogens Kofoed PIHl 57832250 / 20747886. mogens.k.pihl@gmail.com.

Er du vores nye lærer?

Ølgod Kristne Friskole søger lærer med ca. 70 % ansættelse pr. 1. august 2018.

Se mere på www.økf.dk

KFS opskalerer

NYOPRETTET SEKRETÆRSTILLING TIL VEST- OG SØNDERJYLLAND

Længes du efter at se studerende kende Jesus og gøre Jesus kendt blandt deres medstuderende?

Vil du være med til at udruste kristne studerende til at engagere sig i studieverden, kirke og samfund til Jesu ære?

Vil du pionere KFS-fællesskaber på de videregående studier?

Fra 1. august 2018 søger Kristeligt Forbund for Studerende en sekretær med bopæl i Esbjerg, som skal arbejde blandt studerende på gymnasiale og videregående uddannelser i Vest- og Sønderjylland.

ANSØGNINGSFRIST 29. APRIL 2018

LÆS MERE på kfs.dk/job

Bibelens 3,16-vers taler ind i 2018

PER BØNDERGAARD

Således elskede Gud

Refleksioner over Bibelens 3,16'ere

Per Bøndergaard er gået på opdagelse i Bibelens 3,16-vers, og resultatet af rejsen er denne andagtsbog, der rummer refleksioner over alle Bibelens 3,16'ere.

»Jeg syntes, det er en herlig lille andagtsbog, der formår kort og præcist at introducere det aktuelle vers i konteksten og perspektivere til hverdagen.«
Tro & Mission

Lohse | LogosMedia | Credo | Fokal | Kolon | Refleks
Forlagsgruppen Lohse · 75 93 44 55 · info@lohse.dk

Traditionel missionærprofil – det er ikke lige os

Tidligere volontører vender tilbage til Cambodja – nu som missionærer

Søndag den 8. april var der udsendelsesfest for Monica og Simon Kronborg (t.v.) på Kratholmskolen i Odense.

AF OLE SOLGAARD

Når Monica og Simon Kronborg midt i april rejser til Cambodja som nye missionærer for LM, er det ikke et totalt fremmed land, de rejser til.

I skoleåret 2012/2013 var de sammen udsendt som volontører for LM netop til Cambodja. Her var de involveret i engelskundervisning, danskundervisning og børnepasning samt kreative projekter for piger, der havde været udsat for prostitution. Desuden har parret gennem årene rejst en del i Asien.

Kaldet til at vende tilbage

Volontørtiden gav dem smag på mere, og de havde lyst til at blive i landet og fortsætte som missionærer. En erfaren missionær rådede dem dog til ikke at drage forhastede konklusioner, men rejse til Danmark og falde til ro igen, inden de besluttede sig for at blive missionærer.

Overbevisningen om at skulle til Cambodja var dog ikke sådan lige at ryste af. Derfor gik Simon Kronborg også målrettet i gang med fjernstudier i teologi på Dansk Bibel-Institut for at blive bedre rustet til de op-

gaver, der nu venter derude.

34-årige Monica og 35-årige Simon Kronborg havde i sin tid, mens de var kærestere, et ophold på LMH. Hun er opvokset i Gudhjem, mens han er fra Videbæk. De blev gift i 2007. Siden har de fået Alfred, der nu som halvandet-årig rejser med sine forældre til Cambodja.

Hverken pædagog eller sygeplejerske

Parret har haft base i København, Aarhus og Odense. Simon har haft tøjhandel, design og butiksinretning i Ikea og Sinnerup.

»Min uddannelses- og erfaringsbaggrund passer måske ikke ind i en traditionel missionærprofil – typisk som pædagog eller sygeplejerske. Men året som volontør gav mig en god fornemmelse af, at jeg også kunne bruges med de evner og den personlighed, jeg har. Jeg oplevede at kunne være til hjælp for de piger, der var mærket af prostitution,« fortæller Monica Kronborg.

Efter flere kontakter med

missionskonsulent Bent Olsen fik parret mod til at søge den stilling, som de nu rejser ud for at udfylde.

Opgaverne er ikke 100 procent fastlagt, men planen er, at familien skal bo i storbyen Siem Reap, hvor Simon skal undervise på en aftenbibelskole i byen og deltage i evangeliserende opgaver i et større distrikt. Monica skal – ud over at tage sig af Alfred – engagere sig i sociale projekter og midlertidigt stå for noget bogføring.

Udrustet på mange måder i ventetiden

»I perioder har vi været frustreret over, at der skulle gå fem år, inden vi skulle til Cambodja igen. Men i bakspejlet kan vi godt se, at nogle ting er faldet på plads, og at vi nu er bedre klædt på til de opgaver, vi skal ud til,« siger Monica.

»Vi har følt, at Gud har holdt os i hånden og har lagt det til rette for os,« supplerer Simon.

De sidste to år, hvor parret har boet i Odense, har de været med i Odense LM, herunder også en bibelkreds. Desuden har de været med i kirken Odense Vineyard, hvor de har fået erfaring med blandt andet netværksgrupper og Alpha-

kurser.

Siden januar har familien opholdt sig i England, hvor de har deltaget i et ti-ugers intensivt missionærforberedende kursusforløb på All Nations Christian College. De har følgeskab af volontør Laura Hjul Andersen, der hjælper med pasning af Alfred.

Ting og sager er sorteret og pakket i kasser. Der var udsendelsesfest den 8. april på Kratholmskolen i Odense. Forude venter et års sprogstudier i Cambodja, inden de er klar til for alvor at tage fat på opgaverne.

Jesus ændrer livet totalt

»Vi vil gerne, at cambodjanere hører om Jesus, så det ændrer deres liv. Det er det, det handler om,« siger parret, når de skal forklare, hvad der driver dem af sted.

»Da vi var der som volontører, oplevede vi, at Jesus kunne sætte traumatiserede piger fri. Vi var også vidner til, at den ældste datter i en familie kom til tro på Jesus, hvorefter først forældrene og siden de mindre søskende fulgte samme spor. Det ændrede totalt deres liv fra en hverdag med frygt for ånderne, drikkeri og vold til et liv med frihed og fred i Jesus.«

EGON KATTNER ►► Efter sidste undervisningsgang afsluttede en af deltagerne med bøn. Jeg forstod ikke ordene, men jeg kunne mærke den åndelige kraft, der gennemsyrede hans bøn

Privilegium at undervise i Cambodja

Tidligere sognepræst og LMH-lærer underviste fire aftener i januar på bibelskole. Han var imponeret over cambodjanernes engagement og bønsliv

AF KAJA LAUTERBACH

"Jeg fik meget mere, end jeg gav. Noget af det, der står tilbage, er den store hengivenhed for Jesus, jeg oplevede. Man fornemmede stærkt, at for dem er det at være en kristen ikke bare en dimension i livet – det er selve livet."

Det siger Egon Kattner fra Helsingør, efter at han har undervist på aftenbibelskolen i Siem Reap i Cambodja fire aftener i januar.

Det er Church of Siem Reap (COSR), der står for aftenbibelskolen, hvor de danske missionærer Henrik Borch Jacobsen og Axel Rye Clausen underviser sammen med lokale frivillige.

Egon Kattner og hans kone, Bente, var på ferie hos missionærparret Annelise og Axel Rye Clausen. Han havde tilbudt, at de gerne måtte gøre brug af ham, og ud over undervisningen på aftenbibelskolen, holdt han en række samlinger for de danske missionærer og en gudstjeneste i kirken.

Deltagerne på aftenbi-

43 præster og menighedsarbejdere deltog i Egon Kattners bibelundervisning i Siem Reap. De var fra 19-70 år, og nogle af dem kom langvejs fra.

belskolen er præster og medarbejdere, der så godt som alle virker på frivillig og ulønnet basis i menigheder i Siem Reap-området. Til Egon Kattners undervisning var der 43 deltagere – både mænd og kvinder - mellem 19-70 år. Alle er frivillige medarbejdere, og Egon Kattner synes, det er fantastisk, at så mange giver meget af deres fritid til evangelisk arbejde.

Han fortæller, at mange af deltagerne kom direkte fra arbejde. Et par stykker af dem kørte omkring 70 kilo-

FOTO: AXEL RYE CLAUSEN

meter på scooter for at være med, og de overnattede i kirken efter undervisningen.

Usikker på niveauet for undervisningen

Egon Kattner underviste ud fra tekster fra 2 Korintherbrev. Teksterne var udvalgt med særligt henblik på kristen tjeneste, og ud fra dem kastede han lys over emner

som barmhjertighed, ildelse, håb, evangelium og magtesløshed i tjenesten.

Han er pensioneret sognepræst og har også tidligere været lærer på LMH, så bibelundervisning er ikke ukendt for ham. Alligevel var han usikker på forhånd, om han havde fået lagt et hensigtsmæssigt niveau for undervisningen.

Han underviste på engelsk, og alt blev tolket til khmer, og begge dele gjorde det udfordrende at tilpasse tingene undervejs, hvis han fornemmede, at niveauet ikke passede til tilhørerne.

"Jeg havde fået at vide af Axel Rye Clausen, at jeg skulle forberede mig som til en seniorlejr på Virksund – altså til nogle, der virkelig tager fra – og jeg oplevede det ejendommelige – og glædelige – at jeg ramte plet," siger han.

"Det var tydeligt at mærke, at tilhørerne tog særdeles godt fra, og flere gav udtryk for, at det var givende aftener. En ung kvinde sagde: 'Jeg har virkelig fået meget ud af det her!'"

Deltagers bøn gjorde stærkt indtryk

For Egon Kattner selv var det meget berigende og et stort privilegium at fornemme, hvor tæt deltagerne, hvoraf de fleste er første generationskristne, er på Gud.

"Efter sidste undervisningsgang afsluttede en af deltagerne med bøn. Jeg forstod ikke, hvad han sag-

de, men jeg kunne mærke den åndelige kraft, der gennemsyrede hans bøn. Det gjorde et stærkt indtryk på mig," siger han.

Det, at han underviste, betød også, at han kom tættere på de lokale medarbejdere, end han ellers ville have haft mulighed for.

"De kristne i Cambodja har for langt de flestes vedkommende kun været kristne i få år, og det præger arbejdet og menighedslivet," siger han.

"Det er mennesker med drive i. De hænger ikke det hele op på danske missionærer, men tænker på at overtage mere og mere. Det var meget opløftende."

I det hele taget glæder han sig over at opleve, hvordan det er lykkedes for COSR at få et ganske stort frivilligt, ulønnet arbejde op at stå på mange forskellige planer: prædikanter, oversættere, musikere, sangere. Det minder ham om det lægmandsarbejde, han kender fra LM.

Læs mere om Egon Kattners oplevelser på dlm.dk/nyt.

Vi skal bede, hvis vi ønsker vækkelse

Med fokus på bøn i 2018 håber generalsekretæren, at bedemøder vil blive prioriteret højere i LM

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Siden LM's jubilæum har *Tro & Mission* i hvert nummer haft et bedeemne øverst på forsiden. Emnerne omhandler aktiviteter i LM, som rækker ud til mennesker uden for LM.

Tiltaget ligger i forlængelse af Landsstyrelsens ønske om særligt at sætte bøn på dagsordenen i LM i 2018.

"Bønnen er nødvendig, hvis vi ønsker at Guds rige skal vokse," forklarer Søren Skovgaard Sørensen, der håber på en bønnevækkelse i LM.

Gud må arbejde

Det er ønsket om at nå ud

til nye steder i Danmark og ønsket om, at LM'erne må komme tættere på Gud, der går hånd i hånd i *Bed2018dk*, som dette års fokus på bøn kaldes.

"Bøn er en tiltro til, at Gud kan. Han kan genoprette de steder, hvor LM er etableret, men hvor der sidder få. Han kan skabe nye muligheder. Skal der ændres noget, er vi også afhængige af Gud," siger han og slår fast, at den kristne i bønnen bliver opmærksom på, at han eller hun ikke kan alting selv.

Samtidig er det håbet, at den enkelte LM'er også selv kommer ind i Guds nærvær og får et møde med ham, forklarer Søren Skovgaard Sørensen, der mener, at det

er helt afgørende, at LM'erne sætter tid af til bøn og bibellæsning, for at Gud skal virke gennem den enkelte og gennem LM.

Hjælp hinanden

Som generalsekretær kommer Søren Skovgaard Sørensen rundt i LM. Han ved, at der er mange, der allerede beder meget i bibelkredse eller i andre faste grupper.

"Men der er også mange, der slås med det. Her vil jeg gerne minde om, at man kan blive træt, når man beder alene."

Han tager beretningen fra Bibelen om Israels kamp med amalekitterne under ørkenvandringen frem. Her havde Israel overtaget, når

FOTO: OLE LARSEN

Moses havde løftet hænder. Men han havde brug for hjælp fra Hur og Aron for at holde hænderne oppe, 2 Mos 17,12.

Sæt bøn på programmet

Helt konkret ønsker han sig,

at man lokalt i 2018 sætter fællesbøn ind i mødeprogrammet.

"Vi skal se bønnen som en værdi – ikke bare viden om bøn, men selve det at bede. Vi skal ikke bare læse og høre om bøn. Vi skal i gang."

"Mit indtryk er, at man før i tiden havde bedemøde på en særlig aften. Så med tiden blev det flyttet til at være før mødet. Her er der så kun ganske få, der kommer. Mange steder er der slet ikke noget bedemøde."

En genindførelse af bedemødet i LM står derfor højt på generalsekretærens ønskeseddel, så man kan opmuntre og støtte hinanden, og så man frem for alt kan bede.

Tro & Mission vil gerne høre fra folk, der vil stå frem og fortælle om deres bønsliv til inspiration og formaning for andre. Send en mail til tm@dlm.dk, hvis du vil medvirke.

TEMA | BARNLØSHED

DORTHE OG OLE SCHMIDT ▶▶ Dengang skulle befrugtede og nedfrosne æg bruges inden for to år, ellers ville de blive destrueret, og det havde vi ikke samvittighed til

Gud lod os vente på William

Dorthe og Ole Schmidts søn er adopteret. Processen tog fem år, og parret forstår ikke, at Gud lod det tage så lang tid, men de lærte at hvile i, at han har en plan

AF KAJA LAUTERBACH

"Vi har begge to fire søskende, og vi syntes, det var synd for vores datter, Veronika, hvis hun ikke fik nogen."

Det siger Dorthe Hjorth og Ole Schmidt fra Ager-skov som begrundelse for, at de gik i gang med at blive godkendt til adoption af et dansk barn.

De ville gerne have et dansk barn, for at Veronika og hendes søster eller bror kunne ligne hinanden.

"Det lykkedes så ikke helt. William, som vi fik, er nemlig en fjerdedel afrikaner, så han er lysebrun, selv om han er dansk," smiler Dorthe.

Ole indskyder, at der også var økonomisk hensyn forbundet med ønsket om et dansk barn. National adoption er meget billigere end international.

Fem år på venteliste

Dorthe og Ole fik en datter, Naja, der døde som spæd i 1999. Og derefter begyndte deres udfordringer med at få børn. Efter flere forgæves forsøg med hjælp til at blive

gravid droppede de det og gik i gang med adoptionsprocessen af et udenlandsk barn. Da Dorthe blev gravid

med Veronika, hoppede de imidlertid af ventelisten. Da Veronika var blevet tre år, forsøgte de med lidt hjælp igen, men det lykkedes ikke. Så søgte de om godkendelse til at adoptere et dansk barn.

I første omgang kom de på venteliste i et år, men det blev forlænget flere gange.

"Efter sammenlagt omkring fem år på venteliste, var vi tæt ved at give op og tænkte, at vi 'bare' måtte glæde sig over den dejlige pige, vi havde," siger Dorthe og Ole tilføjer:

"Men pludselig – faktisk efter et par dage efter at vi var røget af ventelisten – blev vi ringet op og fik at vide, at de havde en lille dreng til os."

Det var William, der nu er fire et halvt år. Han var da fire måneder og havde boet hos en plejefamilie, fra han var få minutter gammel.

Chok for Veronika

Dorthe og Ole kan godt undre sig over, at Gud lod adoptionsprocessen tage fem år.

"Vi forstår ikke Guds ledelse i det, og indimellem har vi råbt højt og klaget, men vi

har lært at hvile i, at han har en plan. Også med hensyn til, hvad vi skulle igennem," siger de og fortæller, at de dybt taknemmelige for deres to børn.

Veronika var ni år, da William kom ind i familien. For hende var det svært lige pludselig at få en lillebror og at skulle til at dele mor og far med ham.

Hendes første reaktion var: "Min verden bliver aldrig som før," og hun tiggede og bad os om ikke at sige ja, fortæller Dorthe.

"Det var et chok for hende. Også fordi den lange ventetid havde gjort, at vi var nødt til at sige til hende, at hun

ikke skulle regne med, at vi fik et barn," siger Dorthe.

Forældrene valgte at lægge deres glæde til side og tage sig af hende, samtidig med at de holdt fast i, at han skulle komme.

"Vi vidste nemlig, at hun ville elske ham, lige så snart hun havde set ham."

Det er også sket. Forældrene fortæller, at det er så positivt, som de to børn elsker hinanden. Med ni års aldersforskel er de på papiret to enebørn, men de er så glade for hinanden, og de har det ifølge Veronika vildt godt sammen.

Etiske overvejelser

Begge gange parret har fået medicinsk hjælp til at blive gravide, har etiske overvejelser ført til, at de hurtigt sagde nej til at gå videre.

"Lægerne vil ikke nøjes med at tage to æg ud og befrugte dem. Dengang skulle befrugtede og nedfrosne æg bruges inden for to år, ellers ville de blive destrueret, og det havde vi ikke samvittighed til," siger Dorthe og Ole og fortæller, at de oplevede forskellige reaktioner fra systemet – både trælse og forstående.

Det var et chok for Veronika, at få en lillebror, da hun var ni år gammel, men de to søskende har det vildt godt sammen nu, siger hun.

"Nogle sagde, at det var o.k. med de holdninger, mens andre gav os en negativ oplevelse af, at vi ikke passede ind, hvis vi stillede krav."

Dorthe tilføjer, at de også mødte nogle, der opfordrede dem til adoption.

Når det gælder deres nære omgivelser, fik de kun positive reaktioner.

"Folk var helt ellevilde. De vidste, at vi havde været på venteliste længe, og de var klar over, at det var ved at være sidste ud kald."

Bange for nye svigt

Dorthe anfører, at man aldrig helt ved, hvad man får, når man skal have et barn. Hverken et biologisk barn eller et adopteret. Hun tilføjer så, at der er nogle særlige udfordringer med det adopterede barn.

"Det har nemlig oplevet at blive valgt fra, og det giver nogle brist lige fra starten, som ikke har noget at gøre med, hvor tidligt man får barnet."

Hun fortæller om en dag, da William var omkring tre år. Hun og William sad og talte om hans biologiske mor, og pludselig gav han udtryk for, at han, dengang han begyndte i dagpleje, havde været bange for, at han ikke ville blive hentet igen.

Ole indskyder, at de besøgte Williams plejeforældre, da han var omkring et år gammel. Selv om det var syv måneder, siden han havde boet der, gav han tydeligt udtryk for, at han kunne genkende huset og hunden.

"Det var hårdt, men samtidig fantastisk. Vi har det rigtig godt med plejefamilien, og er sammen med dem nogle gange om året, for de er jo en del af hans historie," siger Dorthe.

Fakta om behandling for barnløshed

- IVF står for In Vitro Fertilisering og kan oversættes med reagensglasbehandling.
- Ved IVF-behandling tages der æg ud af kvinden for at befrugte dem med mandens sæd i et laboratorium.
- Ud over IVF-behandling kan man forsøge insemination, hvis manden har let nedsat sædkvalitet, eller kvinden har uregelmæssig ægløsning.
- Et voksende antal oplever vanskeligheder ved at blive gravide, fordi flere venter til senere i livet med at få børn, end man har gjort i tidligere generationer.
- Ni ud af ti par bliver gravide ad naturlig vej.
- Fra offentlig side tilbydes et barnløst par hjælp, når de har haft regelmæssig, ubeskyttet sex i 12 måneder.
- Hvert år fødes omkring 6.000 børn i Danmark som resultat af fertilitetsbehandling.
- Omkring 35 procent af de kvinder, der får IVF-behandling, bliver gravide. 25 procent kommer hele vejen igennem graviditeten uden at miste barnet.
- En vigtig del af IVF-behandling er hormonbehandling af kvinden. Det kan medføre både psykiske og fysiske problemer såsom hovedpine, hedeure og nedtrykthed.
- IVF-behandling i offentlig regi er gratis, hvis ikke parret har fælles børn

PRIVATFOTO

▶▶ **Begge gange vi har fået medicinsk hjælp til at blive gravide, har etiske overvejelser ført til, at vi hurtigt sagde nej til at gå videre**

Dorthe og Ole Schmidt

TEMA

JOHANNE SANDBERG ELLESEN ►► Jeg er ikke i tvivl om, at Gud vil hjælpe, men usikker på hvordan og hvornår. Måske får vi aldrig børn, men vi tror på, at han har styr på det hele

Tal åbent om barnløshed

Ungt ægtepar efterlyser samtale og vejledning om etik ved behandling for barnløshed

AF OLE SOLGAARD

Det er ikke nogen selvfølge at få børn. Det har Johanne og Asbjørn Sandberg Ellesen konstateret. De blev gift for snart seks år siden, men er stadig ufrivilligt barnløse.

Parret har oplevet en lettelse ved selv at være ret åbne om deres situation, men andres reaktioner viser dem, at emnet er lidt tabubelagt. For eksempel har mange fortalt dem, at de selv har haft samme problem – uden tidligere at have fortalt om det.

Savner konkret hjælp til etiske overvejelser

Derfor ønsker det unge par fra Fiskbæk ved Videbæk, at folk, også i kristne sammenhænge, er mere åbne om deres udfordringer i livet.

"Bibelen opfordrer os jo til at bære hinandens byrder, men hvordan kan vi gøre det, hvis vi ikke ved, hvad de andres byrder er?" spørger Asbjørn.

De har selv mødt stor imødekommethed og medleven, når de har fortalt om deres situation – især i Videbæk LM, hvor parret er engageret.

Johanne og Asbjørn Sandberg Ellesen længes efter at få børn, men de vil alligevel ikke gøre hvad som helst for at få et barn. Der er nemlig en række etiske forhold, man må tage stilling til, mener de.

De savner dog, at der gives mere konkret hjælp til at forholde sig til de etiske overvejelser, man kommer ud i som barnløs. Her har de fået god og konkret vejledning i undervisningen på Luthersk Missions Højskole for halvandet år siden, men ellers husker de ikke at have hørt noget i for eksempel LMU, hvor de har været med i ti år.

Vil ikke smide befrugtede æg ud

Ægteparret har gået til diverse undersøgelser, og det har vist sig, at Johanne har hormonforstyrrelsen PCOS, der rammer fem til ti procent af alle kvinder i den

FOTO: OLE SOLGAARD

fødedygtige alder. Parret har været i gang med forskellig behandling, foreløbig uden held.

Hele forløbet har givet anledning til mange spørgsmål, bekymringer og frustrationer. Det opleves nedslående, når de har været på klinikken og håbet på et godt svar uden at få det.

Men de vil alligevel ikke gøre hvad som helst for at få et barn. Der er nemlig en række etiske forhold, man

må tage stilling til.

Johanne og Asbjørn er helt afklarede om, at de ikke vil være med til at smide befrugtede æg ud. Netop derfor har de indtil videre sagt nej til reagensglasbefrugtning. Lægerne vil nemlig forsøge at befrugte mindst ti æg. Og det kan skabe flere liv, end hvad der er muligt at nå at få brugt, inden de resterende vil blive kasseret. Så den risiko vil de ikke tage. Parrets etisk begrundede

nej til reagensglasbefrugtning møder de ikke altid forståelse for. Sygehuspersonalet undrer sig over, at de siger nej til den mulighed, og andre har måske bare ikke sat sig ind i, hvad det drejer sig om.

Vi tror på, at Gud har styr på det

Den foreløbige barnløshed har ikke slået skår i parrets indbyrdes relation eller i deres tillid til Gud. De føler

sig tættere knyttet til hinanden og mere afhængige af Gud.

"Vi beder Gud om hjælp. Jeg er ikke i tvivl om, at Gud vil hjælpe, men usikker på hvordan og hvornår. Måske får vi aldrig børn, men vi tror på, at han har styr på det hele," siger Johanne.

Husk, at børn er en gave – ikke en selvfølge

På baggrund af deres egen erfaring opfordrer Johanne og Asbjørn Sandberg Ellesen alle andre til at huske på, at det ikke er en selvfølge, at man kan få børn, men at børn altid er en gave fra Gud.

Desuden påpeger parret, at det på ingen måde er farligt at tale om det, der generelt er svært i ens liv. Dog skal man ikke fortælle alt til alle.

Endelig mener de, der er behov for mere fokus på de etiske dilemmaer ved behandling af barnløshed, for eksempel om, hvornår der er liv.

"Ellers kan man nemt komme til at gøre det, man lige føler for i situationen, uden at have tænkt det etiske igennem," siger det unge par.

Bibelsk vejledning om fertilitetsbehandling

Nedfrysning af befrugtede æg er ét af de spørgsmål, nyt hæfte behandler

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Hvordan forholder Bibelen sig til behandling for barnløshed, nedfrysning af befrugtede æg, donorsæd og lignende emner? Et nyt hæfte udgivet af Kristelig Lægeforening med opbakning fra LM, IM's famillearbejde og Retten til Liv giver bud på nogle svar for at kunne hjælpe par, der går i overvejelser om behandling for barnløshed.

Nu er der vejledning på dansk

Knap hvert 11. barn i Danmark kommer til verden som et resultat af fertilitetsbe-

handling, og hvert syvende danske par er ufrivilligt barnløst. Mange par søger lægehjælp, og i mange tilfælde henvises parret til IVF-behandling også kendt som reagensglasbehandling.

Der har dog indtil videre været så godt som ingen rådgivning på dansk om behandling for barnløshed ud fra det perspektiv, at Bibelen er Guds ord. Det ændres der på med hæftet *Barnløshed – Vejledning til kristne par, der overvejer IVF-behandling*.

Bibelsk vejledning om emnet

Hæftet er udgivet af den engelske Kristelig Lægeforening og lavet af børnelæge

Jason Roach og familie- og bioetisk konsulent Philippa Taylor. De har begge en mastergrad i bioetik og skriver ud fra det synspunkt, at menneskelivet begynder, når æg- og sædcelle mødes, at sex og børn hører til i ægteskabet, og at Gud har givet mennesket evner og forpligtelse til at bruge videnskaben i Guds tjeneste, men også sat moralske rammer for, hvordan den bruges.

Hæftet går med sine 47 sider ikke til bunds i emnet, men lægger vægten på de bibelske principper, og hvad en IVF-behandling er. To par, der har været igennem IVF-behandling fortæller om de følelses- og trosmæssige

udfordringer ved barnløshed og kommer med opfordringer til vennekredse og menigheder omkring barnløse par.

Fraråder at befrugte mange æg

Den centrale del af hæftet er afsat til at gennemgå praktiske og etiske dilemmaer såsom udfordringer ved overskydende befrugtede æg. Ved en almindelig IVF-befrugtning udtages der nemlig flere æg, end der lægges op igen. Dette gøres for at maksimere chancerne for en graviditet. Men spørgsmålet er, om man kan kalde den befrugtede ægcelle for et menneske. Det mener forfatterne til

hæftet. Derfor fraråder de, at man tager flere æg ud, end man befrugter og lægger op. De fraråder også, at man fryser befrugtede æg ned, sådan som det er almindelig praksis i både det engelske og danske sundhedssystem, fordi æggene kan gå til.

Derudover rådgives der også om en række øvrige etiske dilemmaer for barnløse par, der søger behandling, såsom brug af donoræg, -sæd og rugemødre og onani for at producere sæd til IVF-behandlingen.

Hæftet er skrevet i et letforståeligt sprog og retter sig primært mod par, der overvejer IVF-behandling. Det kan dog også bruges af sjælesør-

gere, præster, prædikanter og andre, der har en rådgivende eller trøstende rolle over for barnløse par.

Hæftet er gratis for LM'ere og kan fås ved henvendelse til nlm@dlim.dk. Der skal kun betales portoudgifter.

TEMA

CHELSEA PATTERSON SOBOLIK ►► Giv barnløse plads til at sørge over tabet af deres drøm. Lær at sidde sammen med dem i deres sorg og forsigtigt vende deres blik mod Herren

Hvordan kan man vise barnløse omsorg?

Kirken burde være det tryggeste sted på jorden for dem, der kæmper med barnløshed

AF CHELSEA PATTERSON SOBOLIK

På bænken i hver eneste kirke sidder der mænd og kvinder, der kæmper med den ulidelige smerte, som barnløshed volder. For nogle skyldes det måske manglende frugtbarhed, og de forsøger måned efter måned at blive gravide, men uden held. For andre skyldes det ufrivillig abort, hvor det lille, ventede barns død efterlader dem med knuste hjerter. Uanset omstændighederne kan barnløshed være en af de sværeste og mest ødelæggende prøvelser, man kan komme ud for.

At leve med det mareridt, som barnløshed er, skærer ind til kernen i den måde, menneskeheden blev designet på. En af de første opgaver, som Herren gav Adam og Eva, var, at de skulle være frugtbare og formere sig. Når et par kæmper for at få børn, kan de hurtigt komme til at føle skyld og skam over deres manglende evne til at opfylde Guds mest grundlæggende bud.

Jeg længes sådan efter at blive mor, men det sker ikke. Med et tårevædet ansigt er jeg kommet ind i mit

Lær at sidde sammen med nogen i deres sorg og forsigtigt vende deres blik mod Herren midt i deres prøvelse, råder Chelsea Patterson Sobolik til denne kronik.

livs største brydekamp med Herren. Gud, Jeg forstår det ikke! Hvorfor har du lagt denne længsel på mit hjerte, kun for at efterlade mig med et uopfyldt ønske? Gennem årene har jeg delt mit hjertes skrig med nære venner og mennesker i kirken, som jeg har tillid til, og de har hjulpet mig med at gå gennem min sorg.

Kirken burde være det tryggeste sted på jorden for dem der kæmper med barnløshed. Et sted, hvor folk møder omsorg og føler sig hørt, forstået og elsket. Nedenfor er der fire forslag til, hvordan præster, ældste og kirkemedlemmer kan være med til at sikre, at der er tryghed for de barnløse i din kirke.

Mind om, at det kan være front at sørge

De, der sørger over barnløshed, oplever en forventning, der bliver trukket i langdrag. Og som der står i Ordsp 13,12, gør det hjertet sygt.

FOTO: FLICKR.COM/ALAN LEVINE

Så stil dig ved siden af de barnløse og sørg sammen med dem. Mind dem om, at det er okay at føle smerte og tab. De skal ikke komme hurtigt "over" deres sorg, for de har en frelser, der er godt kendt med sorg, og som selv er en lidelsesmand (Es 53,3). Du skal opmuntre dem til at blive ved med at lægge deres sorg i hans favn, der elsker dem, og som kender deres smerte.

Forkynd om barnløse mennesker i Bibelen

I, der er præster og forkyndere, skal regelmæssigt prædike om det at være barnløs. Bibelen er fuld af kvinder, som kæmpede med længsel efter at blive mor (for eksempel Sara, Rakel, Hanna og Elisabeth).

Så dyk ned i disse bibeltjekter og hold prædikener, der er centreret i evangeliet, og som opmuntrer trætte sjæle, der står midt i de samme oplevelser.

Bed for – og sammen med – de barnløse

David var modig i sine bønner. Han vidste, hvor han skulle gå hen med sine spørgsmål, sorg, smerte og længsel – lige til sin fars hjerte. Bøn skal være det første, som kristne gør sammen med og for de barnløse, og vi skal bede som David. Han var ikke bange for at sætte ord på præcis det, der lå ham på hjerte. I Salme 13 spørger han frimodigt Gud, hvor længe han skal lide. David følte sig glemt, og han råbte sin sorg og frustration

ud mod Himlens øre:

Hvor længe vil du glemme mig, Herre? Hvor længe vil du skjule dit ansigt for mig? Hvor længe skal jeg være bekymret i sindet og daglig have sorg i mit hjerte? Hvor længe skal min fjende triumfere over mig? (Sl 13,1–2).

Hanna var en kvinde, der virkelig kendte smerten ved at være barnløs, og som heller ikke var genert ved at bringe sine tårer frem for Herren. Der står i Bibelen, at hun "i sin fortvivelse bad til Herren, mens hun græd højt". Hannas bønner var så ivrige, at præsten Eli troede, at hun var fuld.

Må vi tage ansvaret for at græde med dem, der græder, seriøst, og må vi træde frem for Herren sammen med

dem, der lider, med dristige og ærlige bønner. Undervurder aldrig bønnens kraft.

Hjælp dem til at hente kraft hos Herren

Det vigtigste, en menighed kan gøre, er at hjælpe barnløse til at vende sig til Kristus, men kristne kan utilsigtet komme til at gøre det på en uklog måde. Vis dem ikke hen til Herren, for at du selv skal komme til at føle dig bedre tilpas. Gør ikke deres lidelse større ved at slå dem oven i hovedet med bibelvers. Ja, Guds ord er ufejlbarligt og tilstrækkeligt, men det bør ikke bruges som et forslag til en hurtig løsning.

Giv dem i stedet plads til at sørge over tabet af deres drøm eller tabet af deres baby. Lær at sidde sammen med nogen i deres sorg og forsigtigt vende deres blik mod Herren midt i deres prøvelse. Et af de mest trøstende vers i Bibelen er Åb 21, 4, hvor Herren lover at tørre hver tåre af vores øjne. Indtil den dag må vi huske, at han er til stede, når tårerne falder. Lidelse er uundgåelig, mens vi lever i en falden verden, men vi må stræbe efter, at ingen lider alene.

Artiklen er første gang bragt på The Gospel Coalitions hjemmeside www.thegospelcoalition.org/article/how-you-can-care-for-the-childless/

Barnløshed fylder også i Bibelen

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Bibelen beretninger om barnløshed vidner om, at det er en stor prøvelse for den enkelte og for parforholdet. Men Bibelen fortæller også om en Gud, der er almægtig og kærlig, selvom han ikke altid giver mennesker de gode ting, de længes efter.

Går ud over selvværdet

"Skaft mig børn, ellers dør jeg" (1 Mos 30,1).

Rakels desperate bøn til

sin mand Jakob udsprang formentlig ikke bare af den mobning, hun var udsat for af sin søster og rivalinde, Lea, for hvem det at blive gravid gik noget lettere. I Bibelen samtid spillede familien en langt større rolle, end den gør i Danmark i 2018, og barnløshed var derfor ikke bare en sorg for det barnløse par, men for hele slægten. Når Rakel ikke blev gravid, kunne hun med andre ord ikke levere det bidrag til slægten, som var en af hendes største roller.

Rakels nødråb vidner om, at barnløshed var og er en stor prøvelse for selvværdet. Da Gud endelig giver hende børn, oplever hun det, som om Gud har fjernet den vanære, hun følte og oplevede fra samfundet omkring hende (1 Mos 30,22).

Hårdt for parforholdet

Bibelen vidner også om, at barnløshed kan være en hård prøvelse for parforholdet. Jakob affejer Rakels nødråb ved ukærligt at pointere, at han ikke er Gud. Sara og Abrahams forhold

kommer også på prøve, da Sara lægger sin slavinde Hagar i Abrahams arme. Datidens eneste form for behandling for barnløshed var at få børn gennem sin slavinde. Det skabte dog ikke glæde i hjemmet, men bragte derimod skænderier, ufred og formentlig jalousi.

Helt modsat forholder det sig med Elkana og Hanna. Elkans anden kone, Peninna, får en mængde børn og mobber den barnløse Hanna, så hun bryder sammen i tårer. Forholdet mellem Elkana og Hanna var dog sta-

dig kærligt, og han trøster sin kone frem for at se ned på hende (1 Sam 1,8).

Lægge livet i Guds hånd

Både i Hannas, Saras og Rakels tilfælde giver Gud dem biologiske børn. Det gør han også med Johannes Døbers mor Elisabeth og den rige kvinde fra Shunem (2 Kong 4,17). Det er et vidnesbyrd om, at Gud svarer på bøn og har magt til at give det barnløse par et barn.

Men Bibelen fortæller også, at Gud ikke altid giver folk det, de længes efter.

Paulus fik aldrig fjernet sin torn i kødet, Davids første søn med Batseba døde, trods Davids mange bønner, og selvom Samuel råber til Gud en hel nat, forkaster Gud alligevel Saul som konge.

Hvorfor Gud nogle gange giver et menneske, hvad det beder om, og andre gange ikke, besvarer Bibelen aldrig. I stedet stiller Bibelen det op som et mål for mennesker at lægge deres liv i Guds gode hånd, uanset hvad der følger af menneskelige tragedier og prøvelser.

KIRKE ▶

HARALD VALEN-SENDSTAD ▶▶ De liberale kræfter har overtaget kirken. Ja, kirken har fået et nyt, bibelfremmed fundament

Kirken omdefinierer evangeliet, lyder kritikken fra norsk teolog

Barnebarn af Olav og søn af Aksel Valen-Sendstad melder sig ud af den norske kirke

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

"Kirken er blevet en religiøs institution, som skal rumme menneskers forskellige åndelige behov. Nu handler det om, hvad mennesker selv kan opleve i mødet med den religiøse dimension, hvor Bibelen skal inspirere til åndelig tyding."

Sådan lyder kritikken fra Harald Valen-Sendstad. Den norske teolog er søn af Aksel Valen-Sendstad, der i flere år var professor i systematisk teologi ved Menighedsfakultetet i Aarhus, og barnebarn af Olav Valen-Sendstad, der som teolog, filosof, forfatter og forkynner har haft stor betydning for både norsk og dansk kirkeliv.

Mistet fundamentet

Barnebarnet Harald Valen-Sendstad fortæller til *Norge / DAG*, at han ikke føler, han kan blive i den norske folkekirke af teologiske grunde.

Den norske kirke har mistet sin berettigelse, fordi den har forkastet Bibelen som det åbenbarede, inspirerede og sande Guds ord, mener Harald Valen-Sendstad. Her er det en traditionel norsk stavkirke i Belarn.

"De liberale kræfter har overtaget kirken. Ja, kirken fået et nyt, bibelfremmed fundament."

Særligt er det det nye syn på ægteskab, som den norske kirke indførte i 2017, da den åbnede for vielse af homoseksuelle. Han mener, at Bibelens syn på ægteskab er klar, og at samlivet og seksualiteten er skabt af Gud til at udledes mellem mand og kvinde.

"Kirken har mistet sin berettigelse, fordi den har forkastet Bibelen som det åbenbarede, inspirerede og sande Guds ord," siger han og mener, at mennesket har gjort sig til herre over Bibelen, og at kirken derfor

har mistet sit fundament.

Evangeliet er forandret

Vielse af homoseksuelle er bare det ydre tegn, mener den norske teolog, der tidligere var ansat i kirken, men stoppede for år tilbage,

fordi, det var for vanskeligt at finde fælles fodslag.

Han mener, udviklingen i kirken vidner om, at Gud har overladt den til sig selv.

"Frafaldet er så stort og kraftigt, at Gud har ladet en vildfarelsens ånd komme

over kirken. Ja, evangeliet om Guds frelse har fået en ny betydning. Lov og evangelium forkyndes ikke længere fra prædikestolen til omvendelse og tro på Jesus Kristus. Evangeliet handler nu om at vise barmhjertighed, forståelse og tolerance og ikke om frelse fra synd og skyld."

Kirken er tabt

Harald Valen-Sendstad er vokset op med kampen for Bibelen og kirken. Han mødte aldrig sin farfar, der døde, før han blev født, men han blev tidligt optaget af hans bøger.

Netop farfaderen, Olav Valen-Sendstad, sagde i 1950'erne, at kirken var tabt, og barnebarnet er ikke sen til at være enig.

"Han må tydeligvis have set konsekvenserne af den liberale teologi, selvom den kirkelige situation var en anden end i dag," fortæller teologen, der i dag blandt andet underviser i norsk i de ældste klasser i folkeskolen.

Styret i Kina forbyder salg af Bibelen i online-butikker

Det er ikke længere muligt for kineserne at finde Bibelen, hvis de søger på Amazon, Taobao eller andre online-butikker. Den kinesiske regering har nemlig forbudt flere online-butikker at sælge Bibelen. Det sker i et forsøg på at kontrollere en voksende tilslutning til kristendom i Kina, skriver New York Times ifølge Berlingske Tidende.

Det har i flere år udelukkende været kirkens egne butikker, der har ret til at sælge Bibelen, men online-butikkerne havde fundet et smuthul i loven, som altså nu bliver lukket.

Antallet af religiøse kinesere er vokset kraftigt de senere år, og både kristendommen og islam oplever stigende popularitet, fortæller avisen. Det ønsker regeringen imidlertid at bremse og i stedet fremme buddhisme, taoisme og andre traditionelle kinesiske religioner.

Kinas præsident Xi Jinping har beordret statsstøtte til taoistisk folkemusik og pilgrimsrejser, ligesom han har udtalt, at buddhisme er essentielt for kinesernes spirituelle liv.

Ifølge en artikel på forfulgt.dk fra november 2017 er der cirka 100 millioner kristne i Kina, hvilket er højere end det kommunistiske partis medlemstal. De står over for øget pres for at gå i trit med politikerne i Beijing, men ikke over for øget forfølgelse, ifølge den amerikanske teolog Richard Mouw, der har rejst meget i Kina.

"Skønt politiet i nogle tilfælde forstyrrer kirkernes gudstjenester eller sætter præsterne i husarrest, er reguleringen af religiøse grupper mere påvirket af politiske faktorer end anti-religiøse følelser," siger Mouw. *Kl*

Ny præst i Bornholmerkirken

Markus Hector tiltræder som ny præst i Bornholmerkirken 1. august. 41-årige Markus Hector bor i Malmø med sin danske kone Kamilla. Parret flytter til Bornholm til sommer.

Han er uddannet cand.theol. fra Uppsalas Universitet og har desuden en lederuddannelse i menighed ved Højskolen i Højskole. Ud over arbejde i en række kristne organisationer har han også arbejdet blandt mennesker med forskellig etnisk baggrund.

Markus Hector afløser Peter Techow, der har været præst i Bornholmerkirken siden 2006. *Kl*

Ny generalsekretær for Dansk Europamission

Den 14. april overtager Samuel Nymann Eriksen posten som generalsekretær i Dansk Europamission, efter Henrik Ertner Rasmussen, der har siddet på posten i 21 år.

Han kommer fra en stilling som kommunikations- og projektchef i Dansk Europamission og har siden 2015 været ansvarlig for personale, økonomi, kommunikation og projekter, mens Henrik har udviklet nye arbejdsområder.

Generationsskiftet er således sket over en årrække, og Henrik Ertner Rasmussen vil fortsat tjene forfulgte kristnes sag, blandt andet med konsulent- og foredragsvirksomhed. *Kl*

Pastor Brunson kommer for retten den 16. april

Efter 17 måneder i tyrkisk fængsel er der nu fastsat en dato for en retssag for den amerikanske præst Andrew Brunson. Han har været præst i byen Izmir, hvor han også blev anholdt.

Retssagen er fastsat til den 16. april. Samtidig har Brunson og hans advokat fået tilsendt et 62 sider langt anklageskrift, skriver World Watch Monitor. Anklagen lyder på spionage og terrorisme, og den hviler tungt på adskillige "hemmelige" vidner, som anklagemyndigheden har afhørt.

Et af vidnerne påstår, at Brunson havde hyppige møder med en lokal leder i det netværk, der var omkring den islamiske præst Fethullah Gülen, der er anklaget for at forsøge et politisk kup i juli 2016.

Hvis Brunson bliver dømt, kan det resultere i op til 35 års fængsel. *Kl*

Luthersk Missions Børn & Unge (LMBU) søger ny ungdomskonsulent til Sønderjylland/Fyn

Formålet med stillingen er at inspirere, opmuntre og coache LMU'erne i Syddanmark.

Vi søger:

1 ungdomskonsulent til LMU
 Fuldtidsstilling på 37 timer
 Ansættelse pr. 1. juli 2018
 Arbejdsområde: Sønderjylland og Fyn

Yderligere information om stillingen kan fås på lmbu.dk eller ved henvendelse til landsleder Lars Larsen på lars@lmbu.dk.

Ansøgning sendes pr. mail til landslederen senest onsdag 2. maj kl. 12. Jobsamtaler foregår i Fredericia tirsdag 8. maj og fredag 18. maj.

TEAMLEDER TIL TANZANIA

LM søger en teamleder, hvis hovedopgave er skabe trivsel og gode rammer for LM's udsendte i Tanzania. Desuden at have kontakt med de lokale samarbejdspartnere og med baglandet i Danmark samt andre ad hoc opgaver.

Stillingen ønskes besat snarest. Forud for udsendelsen vil der være en kortere forberedelse, og de første måneders ophold i Tanzania vil gå med sprogskole.

Vil du vide mere?

Se hele stillingsbeskrivelsen på dlm.dk/Job. Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte missionskonsulent Kristine Bodilsen på kb@dlm.dk.

Fællesskab der skal opleves

Indre Missions 2018
Årsmødefestival
 Fredag den 1. juni - søndag den 3. juni
 MØRKHOLT STRAND CAMPING

KONCERT
Stuart Townend & band
 Lørdag aften kl. 21

Læs mere på festival.indremission.dk

Konfirmationsgaver

LÆR AF HUNDEN
 NICOLAJ WIBE
Lær af hunden og andre småsyrede indfald, udfald og udfordringer
 En nytænkende og anderledes andagtsbog til teenagere fra konfirmationsalderen.
 pr. bog 99,95 kr.

TROSLÆRE FOR TEENAGERE
 HENRIK GREN HANSEN
 Troen forklaret enkelt, præcist og med humor.

Find Bibler, salmebøger, andagtsbøger og meget andet på lohse.dk/konfirmation

Lohse | LogosMedia | Credo | Fokal | Kolon | Refleks
 Forlagsgruppen Lohse · 75 93 44 55 · info@lohse.dk lohse.dk

Jakobs Blomsterforum

Farverivej 8, Skjern
 97 35 25 21
jakobsblomsterforum.dk

I Luthers fodspor

Tag med på en spændende og indholdsrig rejse i Luthers fodspor til reformationens hjemstavn. Oplev og bliv kendt med Lutherbyerne og de steder der spillede en rolle i Luthers liv.

I Luthers fodspor - sommer 4. - 8.6
 I Luthers fodspor - efterår 13. - 18.9

Læs mere om rejserne på www.felixrejser.dk eller bestil katalog på 7592 2022

felix rejser

Velkommen hjem!

På Grejsdalens Efterskole lærer vi eleverne at omsætte kristendommen til praksis hver eneste dag i den måde, som vi møder hinanden på i samtale, omtale og væremåde.

Læs mere på grejsdalens.dk

FORSTANDER TIL LØGUMKLOSTER EFTERSKOLE

Er du frisk, visionær og ungdommelig, og søger du nye udfordringer, så er den ledige stilling som forstander på Løgumkloster Efterskole måske noget for dig.

Vi søger en leder, der kan være med til at videreudvikle skolen og dens pædagogiske profil, samt styrke kvaliteten af skolens tilbud, så flere unge vælger Løgumkloster Efterskole.

Vi forventer at du:

- er personlig kristen, og kan lide at være sammen med unge, at du har omsorg for den enkelte elev og medarbejder.
- vil være synlig og udadvendt i din ledelse, med et godt overblik.
- har mod på at markedsføre skolen.
- er god til at involvere andre, og opnå resultater sammen med dem.

Se det fulde jobopslag og mere om skolen på www.lme.dk

Skolen er LMs første efterskole, som startede i 1951. Bygningerne er vedligeholdte og moderne. Forstanderbolig og idrætshal er nyrenoverede. Udenomsarealerne giver gode muligheder for alsidig udfoldelse.

Skolen ligger i Løgumkloster by - i et rekreativt område med udsigt til mark, skov og å.

Løgumkloster Efterskole

DAVID MOGENSEN ►► Fortæl børnene, at Himlens og jordens skaber har styr på miljøet frem for at misbruge taletiden til at drøfte klimaforandringer

150 nådeår

AF OLE SOLGAARD

Et fornyet fokus på det ubetingede evangelium var baggrunden for at stifte Luthersk Mission i 1868. Målet var at udbrede selvsamme evangelium til hele Danmark og siden videre ud i hele verden.

Det er baggrunden for temaet *150 nådeår* i det nyeste nummer af magasinet Budskabet.

Lær af historien

Frimenighedspræst Andreas K. Ipsen fokuserer i sin temaartikel på, hvordan det frigørende evangelium stadig er vedkommende i 2018. Artiklen er tilgængelig

på dlm.dk

Temaet indeholder også en artikel, hvor friskoleleder Ebbe Kaas kommer med et par udvalgte glimt fra historiens løb – med overvejelser om, hvad vi kan lære af historien.

LM'ere gik hver sin vej
Hvilke valg træffer LM'ernes børn, og hvad kan vi lære af det?

Det giver en interviewartikel med tre mænd indblik i. De er alle vokset op i LM i 1980'erne og 90'erne, men har siden valgt hver sin vej i livet. En har mistet troen på Gud. En anden kommer i dag i en frikirke med tilknytning til pinsekirken. En tredje kommer fortsat i LM.

SYNSPUNKT ►

Bekæmp kødet i stedet

AF DAVID MOGENSEN
TARM

KFS' studentersekretær Kristian Kappel foreslog i sidste nummer af *Tro og Mission* at gå foran i klimakampen ved at droppe kød på KFS' lejre. På bondegårdslejren i Vestjylland nøjjes vi ikke med at undlade kød. Vi gør nemlig en dyd ud af at udrydde så meget kød som muligt i løbet af de dage, vi er på lejr.

Da vi også er optaget af et andet vigtigt aspekt i klimakampen, nemlig madspild, så prøver vi at spise os igenem kødbjerget. Men vi har muligvis taget munden for fuld, for det kræver virkelig en stor indsats. Et år slag-

tede vi en ko, og den blev vi ikke færdige med på lejren, men måtte bruge hele det følgende år på at konsumere.

På det seneste har jeg overvejet, om vi skulle udsætte klimakampen til efter næste lejr, da vi godt kunne tænke os lidt varmere vejr til de mange udendørs aktiviteter. Nuvel – klimasagen er jo heller ikke det vigtigste at få forkyndt for børnene, de har jo sikkert rigeligt at gøre med at bekæmpe kødet i hverdagen, ligesom lederne har.

Måske skal vi bare fortælle børnene, at Himlens og jordens skaber har styr på miljøet frem for at misbruge vores taletid til at drøfte klimaforandringer.

MINDEORD ►

Efter mange års sygdom sov Else Bank Olsen stille ind natten til tirsdag den 9. januar, 83 år gammel.

Else og Egon blev gift i 1966. De havde deres gang i LM og Skjern kirke. Else havde det meste af sit arbejdsliv inden for forsynen med en stor omsorg for brugerne.

Som ung var Else på LMH og i Skjern deltog hun i sangkor og ungdomsarbejdet i LM.

Else blev begravet fra Lønborg Kirke den 13. januar. Her talte pastor Søderstjerne over ordene fra Salme 73,23-26, hvor han understregede det levende håb, vi har i Jesus Kristus, og vi sluttede med sangen *Ja, engang mine øjne skal se Kongen i hans pragt*. Der er blevet en stor, tom

plads efter Else. Må Guds ord være det bærende, når vi står ved livets afslutning.

Æret være Elses minde.
Karen og Henning Koefoed Olsen

Tro & Mission bringer gerne mindeord. Et passende omfang er 1.000 anslag inklusive mellemrum. Er det længere, forbeholder redaktionen sig ret til at forkorte det.

MINDEORD ►

Trikotagehandler Anders Johan Andersen døde på Viborg sygehus mandag den 26. marts efter længere tids sygdom.

Anders blev født på en ejendom nær Grønbæk som eneste barn i familien. Han kom ud at tjene på landet og var soldat, inden han tog på Tommerup Højskole på Fyn. Efter højskoleopholdet fik han igen plads på landet. Anders mødte Else i 1960

til en diletantforestilling i Ans, og de blev gift den 9. december 1961. Den første måned af deres ægteskab boede de hos Elses forældre, fordi deres nyindkøbte hus endnu ikke var færdigrenoveret.

Anders havde fået arbejde som chauffør, men i løbet af få år begyndte han som uildhandler i et Folkevognsrugbrød, som han indrettede med hylder til tøjlet. Senere

overtog han sine svigerforældres forretning, som de havde, indtil de gik på pension i 1997.

Hjemmet var præget af Anders' tro på Gud. Han var med til at stifte Luthersk Missionsforening i Silkeborg i 1972 og gjorde indtil sin død et stort stykke arbejde for LM.

Anders var altid hjælpsom og altid munter, så man kunne ikke andet end blive i

godt humør, når man snakkede med ham. Det samme prægede ham i forretningen, og det betød, at der altid var kunder i butikken.

Anders efterlader sig Else, tre døtre, to svigersønner og en dejlig flok børnebørn og oldebørn.

Æret være Anders Andersens minde.

*Jørn Walther Pedersen
Silkeborg*

LEDER ►

Tag hånd om de barnløse

BARNLØSHED ER IKKE en ny problematik, men i dag har man muligheder, man ikke har haft før. Det er som udgangspunkt godt. Naturligvis skal vi afhjælpe de forfærdelige konsekvenser af syndefaldet. Ligesom vi laver knæoperationer, skal vi lave behandlinger for barnløse.

Men hvor det alt andet lige er etisk helt uproblematisk at få en knæoperation, er der en række etiske gråzoner, når det gælder behandling for barnløshed. Det nye hæfte, som Kristelig Lægeforening har udgivet med opbakning fra blandt andre LM, kommer med en række svar på disse spørgsmål samt en opmuntning til, at ønsket om at få et barn ikke overskygger forholdet til Gud. Det er en god hjælp til sjælesørgere, præster, prædikanter og andre, der må tale om dette emne med dem, der står midt i problemerne. Men alt er ikke gjort med et hæfte og øget viden.

DEN PERSONLIGE FORVENTNING om børn, de velmente spørgsmål og måske spydige stikpiller, de andre par, der tilsyneladende ikke har problemer med at blive gravide – alt sammen er det ting, der kan gøre livet trist for det barnløse par. Her er det ikke nok, at menigheden har et svar på de etiske spørgsmål. Nej, hvis menigheden ikke bare skal være de rigtige meningers klub, må parret omslutes med omsorg. For at kunne gøre det kræver det, at par, der kæmper med barnløshed, tør dele det med andre. Ikke fem år senere, når de måske har slået sig til ro med tanken om aldrig at få børn. Store, personlige smerter deler man selvfølgelig ikke med hvem som helst, men nogen må man dele det med for ikke at gå til.

Samtidig kan resten af menigheden, vennekredsen eller familien ikke forvente, at det par, der kæmper uden held med at blive gravide, har overskud til selv at starte samtalen. De andre må på banen og spørge. Det skal naturligvis ske med yderste følsomhed og forståelse – også hvis spørgsmålene bliver mødt med en skarp afvisning.

BARNLØSHED FORSVINDER FORMENTLIG aldrig fra listen over tabuer. Problematikken er for privat, og de færreste bryder sig om at tale om deres manglende evner og muligheder. Men måske kan dette hæfte være med til at italesætte over for dem, der ikke ved det, at det er et udbredt problem, og at der er etiske overvejelser at gøre sig. Men fremfor alt må det minde os om at "have det sind over for hinanden, som var i Kristus Jesus" (Fil 2,5).

*Nicklas Laurup-Melner
ansv. redaktør*

tro &
mission
inspiration | nærvær | holdning

LÆS PÅ DLM.DK ►

Velkendt stemme i telefonen

Luthersk Mission. Det er Birgit Korsgaard. Sådan vil svaret lyde fra den 1. maj, når man ringer til LM's sekretariat. Birgit Korsgaard har tidligere været forlagsassistent i LogosMedia.

dlm.dk/nyt

Volontører ansat til Siem Reap

Til august 2018 rejser Magnus Nygard Miltersen, Filip Hede-gaard og Hanna Sulkjær til Cambodja som volontører for LM i et lille års tid. Alle tre er 20 år gamle.

dlm.dk/nyt

Kirkens position i Peru

24/03/2018 | CARSTEN SKOVGAARD-HOLM, VICEGENERALSEKRETÆR

På den ene side er den lutherske kirke i det sydlige Peru lille og forholdsvis skrøbelig. På den anden side er den meget selvstændig med egne folk på ledende poster og i centrale funktioner.

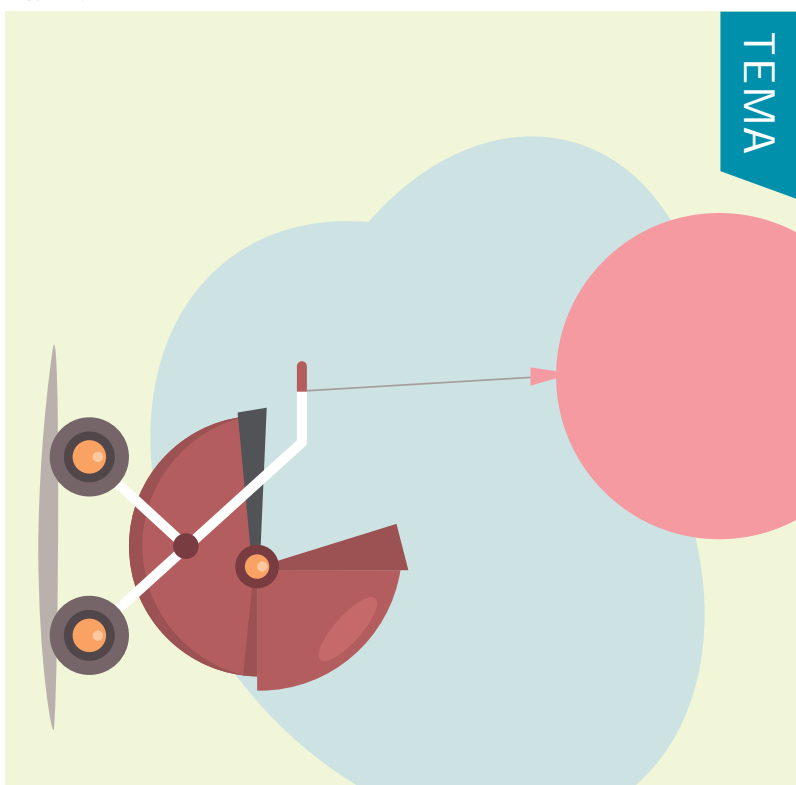
Det kom frem ved Missionærkonferencen den 20.-22. marts i Perus næststørste by Arequipa, som har cirka én million indbyggere. Konferencen blev holdt på SETELA, som er kirkens undervisningssted ...

dlm.dk/blog/

Tro & Mission, Industrivænget 40, 3400 Hillerød

ILLUSTRATION: FREEPIK

TEMA

Barnløshed;
Hvad siger Bibelen om at være barnløs? Hviske etiske overvejelser er der, når det gælder fertilitetsbehandling? Hvordan er det at adoptere?
Tro & Mission har talt med par, der har truffet forskellige valg for at få børn

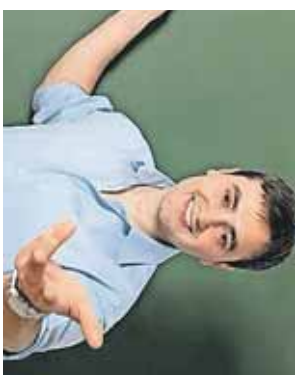
6-8

Egon Kattner har undervist på bibelskole i Siem Reap. Han er imponeret over cam-bodjanernes bønsliv

I 2018 er der fokus på bøn i LM. Bønnen er nødvendig – ikke bare viden om bøn, men selve det at bede

Få prædikanter og ledere under 35 år kan skyldes LM's syn på nådegaver og fokus på kald

..... 5 ..... 5 3